

2024-04-25
S2024/00899 (delvis)

Socialdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag till Statskontoret att göra en analys av Socialstyrelsen

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret i uppdrag att med utgångspunkt i den modell för myndighetsanalyser som Statskontoret redovisade till regeringen i december 2008 (Fi2007/09016) utföra en analys av Socialstyrelsen samt att föreslå åtgärder.

Statskontoret ska beskriva, analysera och bedöma:

- Socialstyrelsens kärnuppdrag samt vilka uppgifter och omvärldsförändringar av vikt för myndigheten som har tillkommit sedan 2011.
- Ändamålsenligheten och effektiviteten i myndighetens interna styrning och uppföljning.
- Om gränsdragningen av myndighetens uppgifter i förhållande till andra myndigheter med närliggande uppgifter är ändamålsenlig.
- Ändamålsenligheten i organisering och utformning av de särskilda organ som inryms i myndigheten, samt de verksamheter i myndighetens organisation som regleras av regeringen.
- Om Socialstyrelsens samverkan med och stöd till myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer är ändamålsenlig och hur samverkan kan utvecklas. Här bör betydelsen av kommande förändringar såsom en ny socialtjänstlag särskilt belysas. Statskontoret ska vidare särskilt beakta kompetensen hos myndigheten att tillgodose behov hos målgrupperna kommuner och regioner.
- Vilka interna och externa faktorer, inklusive finansiella förutsättningar, som påverkar myndighetens möjlighet att bedriva verksamhet på ett

ändamålsenligt, effektivt och rättssäkert sätt. Här bör eventuella skillnader mellan verksamhetsområden belysas särskilt.

- Regeringens styrning och dess ändamålsenlighet.
- Utvecklingsområden i myndighetens verksamhet samt i regeringens styrning av myndigheten, som är särskilt viktiga för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter på ett effektivt sätt.

I uppdraget ingår även att föreslå de åtgärder inom samtliga dessa områden som regeringen och Socialstyrelsen bör vidta för att stärka myndighetens förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag på ett ändamålsenligt, effektivt och rättssäkert sätt. I det ingår att ompröva relevanta delar av myndighetens uppgifter samt att i de fall som det bedöms relevant föreslå att uppgifter ska flyttas till annan myndighet.

Statskontoret ska beakta pågående relevanta utredningar. Statskontoret ska även föra dialog med samt inhämta kunskaper och erfarenheter från kommuner, regioner och övriga myndigheter som har verksamhet som berör Socialstyrelsen samt från relevanta professionsförbund.

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs bistå Statskontoret med de uppgifter och förutsättningar som är nödvändiga för att Statskontoret ska kunna fullgöra uppdraget på ett ändamålsenligt sätt.

Statskontoret ska löpande informera Regeringskansliet (Socialdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Statskontoret ska senast den 1 november 2024 lämna en skriftlig delredovisning till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Statskontoret ska senast den 15 april 2025 lämna en skriftlig slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Redovisningen av uppdraget ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Socialstyrelsen är förvaltningsmyndighet för verksamhet som rör hälso- och sjukvård och annan medicinsk verksamhet, tandvård, socialtjänst, stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning samt frågor om alkohol och missbruksmedel (förordningen [2015:284] med instruktion för

Socialstyrelsen). Socialstyrelsen ansvarar också för föreskrifter och allmänna råd inom sitt verksamhetsområde.

Socialstyrelsen har ett brett uppdrag inom kunskapsstyrning, bl.a. vad gäller att bidra med underlag och analyser om hälso- och sjukvården, socialtjänsten och tandvårdens kvalitet och utveckling. Det är ett uppdrag som spänner över flera områden med olika verksamheter och förutsättningar.

Myndigheten tar fram underlag för bedömning och för dialog med huvudmän på nationell och lokal nivå samt utvecklar och tillhandahåller nationella kunskapsstöd i form av riktlinjer och vägledningar för beslutsfattare och profession. Socialstyrelsen prövar ärenden om legitimation för yrken inom hälso- och sjukvården och tandvården. Arbetsgivare och andra aktörer har möjlighet att ställa frågor till Socialstyrelsens register över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal (HOSP-registret) för att få information om vilken behörighet en person har. Socialstyrelsen förvaltar också 13 statistikregister. Dessa register innehåller uppgifter som vårdgivare inom hälso- och sjukvården, kommuner och andra myndigheter rapporterar till myndigheten. Socialstyrelsen är sedan 2022 sektorsansvarig myndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Socialstyrelsen hanterar också statsbidrag, under 2023 var dessa 53 till antalet och myndigheten betalade ut totalt cirka 15,4 miljarder kronor i bidrag. Socialstyrelsen är också statistikansvarig myndighet för hälso- och sjukvård, socialtjänst och tandvård.

Utöver de uppgifter som följer av förordningen med instruktion för Socialstyrelsen och andra föreskrifter har myndigheten många regeringsuppdrag. Myndigheten svarar genom detta för genomförandet av en betydande del av regeringens politik på områdena för hälso- och sjukvård och socialtjänst. Förvaltningsanslaget finansierar 50 procent av myndighetens verksamhet och 46 procent finansieras av övriga anslag och bidrag.

År 2010 fick Statskontoret i uppdrag att göra en myndighetsanalys av Socialstyrelsen (S2010/7723). Statskontoret konstaterade i sin redovisning av uppdraget att det är svårt att få ett samlat grepp om regeringens styrning av myndigheten. Statskontoret pekade bl.a. på att indelningsgrunder i instruktion och regleringsbrev skiljer sig, att myndigheten fått ett ökande antal uppdrag i regleringsbrev och särskilda regeringsbeslut samt att det

saknas tydliga principer för i vilka fall Socialstyrelsen ska få särskild finansiering.

Sedan Statskontorets tidigare myndighetsanalys har stora förändringar skett inom myndigheten och dess verksamhetsområde. Myndighetens uppdrag har växt, bl.a. genom rollen som sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn ”hälsa, vård och omsorg” enligt förordningen om statliga myndigheters beredskap, genom sin roll i det brottsförebyggande arbetet och arbetet med att staten ska ta ett större ansvar i hälso- och sjukvården. Även en ny socialtjänstlag är av betydelse för myndighetens arbete och utveckling. Myndigheten arbetar i ökad utsträckning än tidigare verksamhetsnära för att stödja och främja utvecklingen hos målgrupperna. Mot den bakgrunden behövs en förnyad analys av verksamheten för att säkerställa att myndigheten har de förutsättningar som krävs för att fullgöra sitt uppdrag och att bedriva verksamheten på ett effektivt, ändamålsenligt och rättssäkert sätt.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Helena Lagerholm

Kopia till

Försvarsdepartementet, CF/ETU/F

Socialdepartementet, HC, SAM, SOF

Finansdepartementet, BA, SFÖ

Kulturdepartementet, SNA

Arbetsmarknadsdepartementet, IU, MRD, JÄM

Socialstyrelsen